

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an ..... 20 cor.
pe 1/2 an ..... 10 cor.
pe 1/4 an ..... 5 cor.
pe o lună ..... 2 cor.
N-ri de Duminică pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERȚIUNILE:

pe un an ..... 20 cor.
pe 1/2 an ..... 10 cor.
pe 1/4 an ..... 5 cor.
pe o lună ..... 2 cor.

Abonamentele, cât și inserțiile, nu se plătesc în Arad.

Prețurile pentru oraș și comitatele sunt diferite.

Articolele necercurate nu se primesc.

Anul VIII.

NUMER DE DUMINECĂ

Nr. 25.

Silință zadarnică.

Dacă fruntașii vieții obștești ai Ungurilor ar judeca lucrurile după cum sunt, cum ne arată știința de carte, — ear nu după imboldurile proprii, între Unguri și diferitele neamuri din patrie ar domni cea mai desevirșită pace și frație.

Pentru-că izvorul neînțelegerilor care este ?

Silința ce-și dau stăpânitorii de a face Unguri din toate celelalte naționalități, ca astfel cu vremea să se poată întemeia o *impărăție* maghiară.

Eată visul fruntașilor vieții obștești maghiare.

Dacă ar privi însă în jurul lor, ce ar vedea Ungurii? Ar vedea că din toate părțile sunt înconjurați cu seminiți cu desevirșire străine de cea arpadiană. Nici Neamțul dela Apus, nici slovacul dela Mează-noapte, nici Croații și Sârbii dela Mează-ză, nici Românii dela răsăritul Țării Ungurești nu-s, după limbă, înrudiți cu Ungurii, ci fie-care în parte are la spate alte țări cu ale căror popoare sunt frați.

Ungurii sunt strinși ca între lanțuri de aceste neamuri. Cu greu deci le vor maghiariza. Și însăși cărțile întocmite de cei mai cuminte Unguri ne încredințează, că zadarnice sunt opintirile tuturor guvernelor ungurești, din noi ele nu vor face Unguri. Ne tulbură însă mult sufletul și ne abat dela îndeletniciri cari ar fi mai folositoare pentru patrie, de cât să stăm pururea în luptă de apărare a limbii noastre strămoșești și a sfintelor noastre așezăminte bisericesti.

Să deschidem numai și să citim ce ne spun cărțile ?!

Ele ne arată, că în cei o mie de ani în cari au fost deplin stăpâni pe acest pământ, Ungurii după-ce au primit la sfîrul lor și pe cei 851.378 Ovrei, au ajuns să aibă 8 milioane 742.301 suflete.

Ce au însă în fața lor?

Eată ce au :

2 milioane	749.479	Români;
2	135.181	Nemți;
2	019.641	Slovaci;
1 milion	678.569	Croați;
1	052.180	Sârbi;
	429.447	Ruteni și
	397.761	alte soiuri.

Vă să zică 8,742.301 Unguri și Jidani (aceștia deși socotiți Unguri și ei, mare parte nu vorbesc ungurește!) se găsesc față în față, ori mai bine: înconjurați de alte neamuri: al căror număr îi întrece binișor.

Adevărat că acestea-s răslete, că până acum nu-s toate înțelese între ele, ci luptă cele mai multe fie-care cum știe și poate, pe când Ungurii au pânea și cuțitul, cum zice românul. Toate aceste neamuri însă, dăruind deosebi Slovacii și Românii, au o virtute mare: *sporesc*! Chiar Beksics Gusztáv, condeiiu cetei șoviniste care luptă pentru «impărăția maghiară» recunoștea mai săptămânile trecute în «Budapesti Hirlap» că aceste două neamuri: Românii și Slovacii, *sporesc*, pe când în comitatele locuite de Unguri sporul lor este de tot slab.

Să-i luăm, de pildă, pe Românii îndeosebi. Și anume, comitatele cele mai românești!

Au fost adică locuitorii în :

	In 1880.	In 1903.
Comit. Aradului	268.408	329.400.
» Caraș-Severin	380.311	441.266.
» Hunedoara	248.464	302.710.
» Bistrița-Năsăud	95.071	117.649.

Și așa mai departe, fie-care comitat românesc a crescut în chip firesc, deși în cursul acestor 20 ani multe mii de Români, amară fiindu-le viața aici, au trecut *în țeară*, cum zic ei Românii.

Și să ne oprim asupra puterii limbii românești. Insuși Balogh Pál, după cercetări de zece ani și luând ca mărturie cărți vechi și cercetările la fața locului, mărturisește că de pildă chiar în mijlocul Ardealului, în în mijlocul sufletului unguresc, *noi Românii am cucerit sate și orașe multe.*

Astfel, în decursul acestui din urmă jumătate veac am câștigat în :

Comitatul Alba de jos	40 comune;
» Hunedoara	23 »
» Cojocna	27 »

Ce dovedește asta ?

Dovedește că *e o mare putere de viață în neamul românesc*, că deși el a trăit pe aceste plaiuri ca val de el: chinuit și amărît, totuși a dat naștere, a sporit ca număr și avuție, — ear limba românească de când ne știm o vorbesc și Ungurii și Sașii; doar nu mai departe de cât zilele acestea »Magyar Szó« arăta că în orașe și la târguri, *Ungurii și Sașii numai așa se pot înțelege dacă vorbesc — românește.*

Să cercetăm însă cum stă treaba cu învățarea limbii ungurești.

Sunt 25 de ani de când copiii nemaghiari trebuie să învețe ungurește în școlile de părinții lor ridicare; sunt 14 ani de când copilașii de 3 ani trebuie să umble la așa zisele »kisdédovo«-uri ungurești, ca vezi

Doamne, încă fragezi fiind, învățătoarea să-ți învețe ungurește... Și ce nu s'a făcut, câte nesdrăvenii și ticăloșii nu s'au săvârșit, cum învățătorii nemaghiari au fost siluiți de oamenii stăpânirii, ca să arate înaintare în ceea-ce privește învățarea limbii ungurești?!... Guvern și Kulturregylet câte milioane n'au cheltuit, câte școli ungurești nu s'au înființat în satele noastre, ca doar doar într'o bună d mineată ne vor auzi rugându-ne lui D-zeu ungurește ?

Și la ce am ajuns ?

Să deschidem eară cărțile și să vedem ce ne spun.

Ne spun că la 1900 au știut ungurește în

Caraș-Severin	20.054	(dintre 306.932 nemaghiari)
Temišana	51.657	» 418.089 »
Alba de jos	4.142	» 165.099 »
Hunedoara	16.851	» 266.813 »
Arad	41.753	» 275.177 »

Bine să ne însemnăm însă: asta se scrie în carte (statistică) întocmită de Ungurii cari și din pietre ar voi să facă — Unguri !

D'asemeni este de însemnat că în comitatele Arad și Temišana numărul celor ce știu ungurește îl dau *Nemții*, dacă îndrăgă 2—3 cuvinte ungurești, zic că știu ungurește, ba chiar se fălesc cu asta.

Dacă s'ar căuta câți *neromâni* vorbesc românește, de bună seamă că numărul lor ar fi îndoit decât al nemaghiarilor cari știu ceva ungurește.

Din păcate însă, fruntașii politicii ungurești se iau nu după învățătura din carte, ci după cum îi împinge patima... Ear patima lor cea mai mare este stăruința de a face Unguri pe toți câți trăesc între hotarele Țării Ungurești.

Acum, prin planul lui Berzeviczy, tac cea mai mare opinteală în această privință.

Bun este însă Dumnezeu și dacă ne va da viață, arăta-le-vom, peste alt pătrar de veac, că nici după cincizeci de ani de chinuire în școli nu au ajuns mai departe, ci dintre 100 Români abia vorbesc ungurește 2—3... Nici aceștia nu se fac însă Unguri. Ci câte veacuri ne va dăruia D-zeu, rămânem neam mândru românesc!

Russu Șirianu.

Ministrul președinte la Viena.
Contele Tisza eri dimineața s'a rentors din Viena și a luat parte la ședința Dietei. Ministrul președinte aseară a plecat din nou la Viena, unde va ținea sfat cu ministrul de externe Goluchovszki, în afacerea convențiilor comerciale cu străinătatea.

Serbarea lui Ștefan cel Mare.

În 2 Iulie se împlinesc patrusute de ani dela moartea marelui și viteazului domn al Moldovei, Ștefan-cel-Mare. Aniversarea aceasta va fi serbată cu mare solemnitate, atât în *Putna*, unde zac osămintele acestui domn român, cât și în *Iasi* și *București*, și pretutindenea în regatul român. Se vor celebra întâi de toate pretutindenea serviciile dumnezeiești, la cari, sfântul Sinod al bisericii ortodoxe din regatul român a decis în ședința dela 14 Maiu, 1904, să se cetească următoarele rugăciuni, în toate bisericile:

La ectenie: a) Încă ne rugăm pentru odihna sufletelor reșoșilor robilor lui D-zeu: Ștefan Voevod și cei împreună luptători pentru biruința sfintei cruci și pentru mărirea neamului nostru, și ca să li-se ierte lor toată greșeala cea de voe și cea fără de voe.

b) La rugăciunea: Dumnezeu! duhurilor... Insuși Doamne sufletele reșoșilor noștri străbuni: Ștefan Voevod și oștenii lui, cari au luptat și s'au jertfit pentru apărarea legii și a neamului românesc, le odihnește în loc luminat, în loc de verdeață...

c) La Vosglas: Că tu ești înviera, vieța și odihna reșoșilor robilor tăi, a străbunilor noștri Ștefan Voevod și rășboinicii săi, cari pepturile lor le-au făcut hotar și zid de apărare pentru Biserica Ta, Christoase Dumnezeu! nostru...

d) Rugăciunea de deslegare (a doua): Stăpâne mult milostive Doamne Isuse Christoase... robilor Tăi străbunilor noștri: lui Ștefan Voevod și celor ce împreună cu dînsul au luptat pentru susținerea evangheliei Tale și pentru apărarea neamului românesc, iartă-le ori-ce au greșit întru această vieța, cu cuvântul, cu fapta sau cu gândul, deslegându-le și legătura, care este pusă asupra lor... sufletele lor adică să se așeze cu sfinții...

După care urmează imediat:

Eară și eară, plecând genunchii noștri, Domnului să ne rugăm.

Ear' ingenunchind tot poporul, preotul cetește din genunchi, cu voce înaltă, sərbătorească, rugăciunea ce urmează:

Doamne Dumnezeu! puterilor, cea ce cu negrăită înțelepciune ocărnuiești lumea și în dreapta Ta ții soartea popoarelor; cea ce înalți și smerești popoarele, le risipești și earăși le înoiești, după slatul Tău cel nepetrus de mintea noastră, auzi-ne pe noi, nevrednicii, cari cu genunchii plecați, cu inima frântă și smerită cădem înaintea Mărireii Tale și îndrăsnim a-ți aduce ca o tămăie binemiroșitoare, jertfa

inimilor noastre, drept mulțămă pentru marile Tale faceri de bine, ce ai revărsat asupra neamului românesc, care pe tine te preamărește, și l-ai învrednicit veacuri întregi să fie apărarea creștinătății, i-ai trimis viteji fără păreche, cari să ducă sfânta Ta cruce în isbândă, și acum prea bunule Impărate, noi urmași ai aleșilor Tăi, străbunilor noștri viteji, cu lacrimi te rugăm, iartă-i pe ei de toate greșalele și-ți odihnește în împărăția Ta; ear' pe noi caută cu milă și cu nespusa Ta părăntescă dragoste și ne fă vrednici de străbunii noștri: insuflă în inimile noastre ale tuturor dragostea de lege, de neam și de țară; învrednicește-ne și pe noi cum ai învrednicit pe străbunii noștri, ca, de se va simți trebuința, să fim aleși Tăi întru apărarea Bisericii Tale celei sfinte și a patriei noastre; să-dește și întărește în inimile noastre rîvna sfântă de a ne jertfi și noi pentru moșie, neam și lege; mai cu dinadinsul Te rugăm, Doamne al puterilor, insuflă în inima tineretului nostru focul cel sfânt al dragostei de neam și de lege împreună cu duhul ascultării de povețele ocărnuitorilor, pe cari Tu i-ai pus spre binele neamului nostru; întărește inima și brațul oștenilor noștri, dându-le duhul vitejiei, pe care străbunilor noștri cu prisosință l-ai dat; luminează mintea celor pe cari i-ai rînduit povățuitori ai oștirilor și-i înarmează, cu vitejia cu care ai înarmat pe alesul Tău luptător Ștefan Voevod, a cărui pildă să rămână vecinic povățuitoare între noi, cari suntem rîvnitori a înalța sfânta Ta cruce și evanghelie și a lupta pentru strălucirea ei. Părinte al luminilor, încălzește inimile și luminează mintea căpeteniilor noastre bisericesti, ca să povățuiască Biserica Ta română după bunăvoința Ta; unsul Tău, pe care Tu l-ai trimis nouă, Regelui nostru iubit, păstrează-i darurile cu cari l-ai împodobit și-i lungește viața între noi, spre binele și fericirea neamului și spre lauda și preamărirea numelui Tău, Amin.

O nazăreană rentoarsă la dreapta credință.

Eclica-română, la 1/14 Iunie 1904.

În comuna noastră s'a întâmplat un lucru frumos, care merită să fie pus și în foaie.

Se știe anume, că *secta urgisită a nazărenilor*, a prins ici-colea rădăcină și printre Români de prin părțile noastre. Dela Unguri a trecut secta aceasta la nenorocii Sârbi, ear dela Sârbi a trecut și la Români, bagseama pentru-că

și printre Români tot se mai află oameni proști, cari primesc ori-ce *nărozie dela străini*. Așa s'au aflat și în comuna noastră vr-o câți-va slăbănogi în credință, cari lăpădându-se de biserica lui Christos, — pe care acum o hulesc, — au primit învățăturile eretice ale prorocilor mincinoși, și ast-fel au îmbrăcat haina periciunii sufletesti. Și-au ridicat loruși în comună și o căpiște, în care își țin adunările lor hulitoare, și pentru-ca să se cunoască caprele dintre oi, și-au lăpădat și curatul port românesc și acoperindu-și trupurile cu *sucna nespălată* și cu *laibărul jidovesc*, au îmbrăcat ast-fel și haina periciunii trupesti.

Ei, dar ce poți să le faci?! De când e lumea așa a fost: în pădure și uscături, în grădină și măracini, între oi și călbază, între oameni și nărozi! O spusese aceasta și sfântul apostol Pavel către episcopul Timoteiu: „*că în timp de apoi se vor abate uniti dela credință, luând aminte la duhurile cele înșelătoare și la învățăturile demonilor*“ (Epistola 1 c. 4). „*Căci va veni timp, când nu vor suferi învățatura sănatoasă; ci după poftele lor își vor îngrămădi învățători, gâdilindu-și auzul*“ (Epist. II c. 4).

Destul și bine că mai marele nazărenilor din comuna noastră, — cu numele *George Bugaru*, — avea o fată frumoasă cu numele *Petra*. Era un bobocel abia de 10 ani, când s'au lăpădat părinții săi de biserica lui Christos.

Biata fetiță nevirstnică a trebuit să urmeze părinților săi, și lăpădându-și portul românesc, dintr'o fată gingașă ce era, o făcură o *ciuhandră*, care-și terfelea sucnele lungi după sine prin noroi și prin prav, ca o corabie prin valuri.

Părinții o duceau regulat la adunarea lor și având și un glas frumos, o învățaseră să și cânte acolo, încât glasul ei era podoabă cântărilor calvinești din căpiște.

Vremea trecea însă și fetița a crescut fată mare de 18 ani, — fată de măritat. Părinții se gândiseră să o dea după un nazărean, dar în inima și în mintea fetei încolțiră alte gânduri: se iviră și pentru ea zorile zilei luminoase, după o noapte întunecoasă. Ajunsese însăși în virstă și-și deschise ochii judecării sale. Ea văzuse, că părinții săi greșiseră tare, când s'au lăpădat cu necredință de biserica lui Christos, aruncându-se în brațele lui Antichrist, — dar nu îndrăznea să le spună adevărul în față. Din cauza părinților rătați era sărmana osândită să stea vecinic acasă, între patru pereți, păzind cuptorul, și să se gândească tot la iad, la moarte și la scărșnirea dinților. Învățăturile lor hulitoare de biserica lui Christos, nu-i plăceau urechilor sale, iar gândul că va trebui să se ducă după un nazărean, pe care nu-l iubia, îi scurtau zilelele: „mai bine mă

NAPOLÉON BONAPARTE.

(Urmare).

Augereau să incurcă între aripa dreaptă și centrul armatei dușmane. Ca să-l scape din această situație periculoasă împăratul îi trimise într'ajutor garda. Hotărîrea aceasta repede și vitejia strălucitoare a lui Murat întoarse cumpăna pe partea Francezilor. Murat străbătea în toate direcțiile prin șirele Rușilor, băgând spaimă în ei, și când Davoust și Ney atacară din spate pe Bennigsen, acesta socoti bătălia de pierdută și începu să se retragă.

Bătălia dela Eylau e una dintre cele mai sângeroase în cariera rășboinică a lui Napoleon. Mai mult de trei-zeci de mii morți și răniți acopereau câmpul de luptă din ambele părți.

Rășboiul continuă după aceasta cu hărțueli mari și mici până vara. În timpul acesta generalul Lefebvre asedia Danzig-ul. Localitatea bine întărită rezistă mult timp până-ce în sfârșit capitulă în 21 Maiu. Prin aceasta Prusianii își perdură refugiul extrem și armata rusească punctul de sprigin. Napoleon se bucură într'atâta de căderea Danzigului, încât ordonă rugăciuni de mulțumită și pe generalul Lefebvre îl investă cu titlul de prinț al Danzig-ului.

După capitularea orașului Danzig se începură negocierile de pace. Țarul Alexandru însă era încă tot el pretendentul, par'că n'ar fi fost destul de înjosit, și îi veni voe să continue

rășboiul. Așa dar îl și continuară. După mai multe ciocniri mai neînsemnate avu loc lupta decisivă dela Friedland, în 14 Iunie. „Aceasta e zi norocoasă“, grăi Napoleon, „e ziua aniversară a bătăliei dela Marengo“.

Generalii Lannes și Mortier începură lupta. Până seara la orele cincii victoria rămase nedecisă. Atunci Napoleon schimbă subit planul liniei sale de bătaie și îl pune pe mareșalul Ney, pe „eroul eroilor“, în foc. Rușii în zadar își cearcă norocul cu trupele de rezervă. Ney ocupă după un măcel groaznic satul Friedland. Rușii lăsară cinsprezece mii de morți și cincii mii de răniți pe câmpul de luptă, între cari erau trei-zeci de generali.

Infrîngerea fu așa de mare, în cât țarul Alexandru acum se gândea serios la pace. Ceru întâlnire dela Napoleon și cel trei monarhi se întâlniră într'o plută pe râul Niemen. În 25 Iunie, cam pela amiază, Napoleon se sui într'o luntre însoțit fiind de Murat, Berthier și mai de vr'o câți-va generali. Tocmai într'acel minut plecă dela țermul opus o barcă, în care ședea țarul Alexandru în societatea marelui duce Constantin și mareșalului Bennigsen. Cele două bărci sosiră d'odată la mijlocul fluviului și Napoleon și țarul Alexandru îndată-ce pașară pe plută, se îmbrățișară înaintea ochilor celor două oștiri.

La întâlnirea din a doua zi veni și regele prusian, ear după vre-o câte-va zile sosi la Tilsit și frumoasa regină a Prusiei. Suveranii se vizitară apoi mai multe zile și-și petrecură împreună cu diferite serbări. Se părea ca și când pe acești trei domnitori, cari nu de mult

purtau rășboiu necruțator unul împotriva altuia, i-ar lega cea mai mare prietenie.

Țarul Alexandru a și avut mare folos din prietenia aceasta. Pacea dela Tilsit nici nu a croit pentru el ceva condițiuni mai grele. Dar nenorocitul rege prusian trebui să plătească scump dispoziția rășboinică a soției sale. Prusia perdu jumătatea teritorului său și se cufundă în șirul statelor d'a doua mână. Principele saxon câștigă titlul de rege și se făcu aliatul lui Napoleon intrând în coaliția dela Rhin. Afară de aceea el primi și marele ducat de Varșovia, pe care-l formă Napoleon din provinciile polone luate dela Prusia. Napoleon înființă mai un regat nou din ținuturi prusiene și hessen-eze: regatul de Westfalia, pe care îi dăruie celui mai tiner frate al său, lui Jérôme.

XII.

Gloria externă trebuia să înlocuiască lipsa libertății interne din Franța. Napoleon luă rolul de cuceritor al lumii. D'aci încolo dă mai puțină atențiune afacerilor interne ale Franciei, rășboalele-i sunt toată preocupăția. Legile cele noi, pe cari reuși a le aduce în Franța, aveau unica țintă de a întări domnia lui de stat absolutistică. Napoleon șterse definitiv tribunatul și restrînse cercul de competență a corpului legislativ într'atâta încât nu-i rămase alt drept, decât a se sfătui împreună cu consiliul de stat asupra proiectelor de legi, pe cari avea să le propună guvernul.

Pân'acum Napoleon era cel atacat și când ridică arma, apăra în totdeauna interesul Franciei.

Inc — zicea ea adeseori — decât să mă duc după un slut de năzărean“:

Ei, dar cum era să se scape din robia năzăreană!?

Românii credincioși bisericii lui Christos, se fereșc de casele năzărene ca de satana, și nici un june nu ar lua o năzăreană în căsătorie măcar de i-ar aduce o mie de galbeni. Ce ar ajunge galbenii și toată averea din lume, dacă bărbatul și muierea nu sunt de o potrivă întru toate; dacă nu sunt într'o lege, într'un gând, într'o dragoste, într'un obicei și într'o credință în Domnul nostru Iisus Christos, care revarsă darurile Sale în casă. Sau cum îți poți închipui darul lui Dumnezeu într'o casă, din care se aruncă afară crucea lui Christos, și se ia în batjocură?! „căci — zice S. Apostol Pavel către Corinteni I. — „cuvântul crucei nebunie este celor peritori, iar nouă celor ce ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu“.

Totuși s'a aflat un june subțirel ca tras prin inel, un bujor de fecior, cu numele *Sima Meiciu*, care din vorbă în vorbă a cunoscut gândurile vecinei sale Petra, cu care se întâlnea câte odată pe afară la stradă și a bătut, nu la ușa năzărenilor, ci la inima ei, fără să fi intrat vr'odată măcar în casa părinților, lăpădați de Dumnezeu.

Din vorbă'n vorbă, din șoaptă'n șoaptă, ei își descoperiră păsurile și în curând simțiră, că s'ar și potrivi la olaltă, dacă nu ar sta între denușii o mare prăpastie, un gard afurisit: *nebuma năzăreană*.

Părinții nici nu bănuiau gândurile fetei, iar Petra nu cuteza să-și descopere lor dragostea sa către Sima, care — vezi Doamne — nu era unul dintre „sfinți“. Se temea de asuprire.

Dar, să fim drepti, nici Sima (un june înțelept) nu prea îndrășnea să-și lege capul cu o față din părinți necredincioși, de teamă să nu-l părăsească și pe el mai târziu cu necredință, cum au părăsit părinții săi, biserica lui Christos. Iar tată-său un om de credință tare în legea străbună, mâne-zi i-ar fi scos afară pe amândoi, dacă era să-i aducă nora, *zăcoanele lui Antichrist, spărgându-i casa și masa*.

Sima era deci între două coarne, sau cum se mai zice, — între nicovală și ciocan: ar lua-o pe Petra, că îi era dragă, — dar se temea de zăcoanele demonilor, că-l vor înșala.

— Tu Petro, îi zise el odată, eu te iau pe tine de soție, dacă-mi făgăduiești, că-mi vei fi credincioasă până la moarte, și te vei lăpăda de legea năzăreană!?

Petra nu stătu mult să se gândească, și-i făgădui că se va lăpăda de legea năzăreană, la care și așa trecuse de silă, dar cum era să o spună

aceasta părinților, cari voiau să o dea numai după năzărean?!.

— Știi ce Petro, una-și bună: *vrei să te fur?*
— *Vreau* — zise ea înveselită de bucurie, că în sfârșit va scăpa din robia năzăreană.

A doua-zi Petra era în casa lui Sima. Părinții săi au stat uimiți, când îl văzură cu Petra în trăsura, *schimbată în portul românesc* și mândră ca o garoafă, intrând pe poarta mare în curte. Se mirau de cele ce vedeau cu ochii, dar nu mai putură zice nimic. Lucrul era implinit gata, și nu mai era alta de făcut, decât să-și primească nora cu bucuria și cu dragostea cu care o aduse istețul lor fiu în casă.

Intreg satul auzise cu bucurie despre isprăvile lui Sima și doreau să o vadă pe Petra *înviată din morți*.

Mâne-zi era tocmai o zi de sărbătoare, sfinții Constantin și Elena, și cum se vestise că și Petra era *la joc*, toți au grăbit să o vadă. Sima venise cu mândra lui la joc. Fetele și feciorii îi intimpinară cu lacrimi de bucurie în ochi, și toți se bucurau, ear Petra, — dintre toți cea mai fericită — era mândră și aleasă ca o împărăteasă.

Intreg satul s'a bucurat de reîntoarcerea Petrei la dreapta-credință, *că perdută era și s'a aflat*, numai părinții Petrei nu. În loc să le pară bine, că li-s'a dus fata într'o casă cinstită și bine-căventată de Dumnezeu, ei umblau după geandarmi, să o aducă acasă iarăși în robia demonilor.

Dar toate svircolirile lor erau acum zădarnice.

Când au intrat năzăreanul cu geandarmii în casă, Sima și Petra s'au îmbrățișat, ca nu cumva să-i despartă de olaltă. La întrebările geandarmilor, Sima a spus cum, cu voia ei, a suit-o în trăsura, cum a dus-o la un cunoscut al său în Beclherecul-mare *ca să-și lapede sucnele* și să se îmbrace în hainele românești și cum apoi a adus-o acasă nevătămată și schimbată gata și la stat și la umblat.

— Și tu Petro de bună voie ai fugit cu Sima? O întrebare și pe ea geandarmii înfricoșăți.

— *De bună voie*, — răspuse ea, alipindu-se tot mai tare de Sima.

— *Apoi să fiți dară sănătoși!* ziseră ei, și s'au dus.

Un credincios.

In ceasurile de singurătate...

In ceasurile de singurătate
Mi-aduc de tine, dorul meu, aminte,
Gindindu-mă la ce-a fost, ce-a fi înainte,
Nedumiriră ființa-mea se sbate.

Tu imi răsai cu fața ta cuminte,
Cu dulci zimbiri, priviri ne 'ngrijorate,
Ca razele de sus ce ni sunt date...
Pășind ascult a tale dragi cuvinte.

Mă văd la brațul tău în a mea minte
Te string la pieptu-mi și uitând de toate
Eu îți grăesc de dragostea-mi fierbinte...

Dar un fior întregul meu străbate
Că ear mă văd în mijloc de morminte
La crucea fericiri-mi îngropate.

Budapesta, Iunie 1904.

I. Grănițariu.

HAZ.

La tribunal: *HAZ.*
— Acuzatul... d-lor... e un alcoolic... Fiul unui alcoolic care..

Acuzatul întrerupându-l: Pardon, d-le avocat... Pe mine insultă-mă cât vrei; dar nu te atinge de tata!

Răsboiul ruso-japonez.

Teatrul operațiilor de zile încoace este partea ostică a peninsulei Liao-Tong, unde Japonezii au de gând să desfășure un atac concentric împotriva Rușilor. Conform veștilor sosite din Niucivang, lupta dela Kaitșu ce urma zile întregi, *s'a terminat cu victoria Japonezilor, lăsând Rușii pe câmpul de luptă 1200 morți*. În urma acestei lupte Japonezii au ajuns singuri stăpâni pe peninsula Liao-Tong. O altă telegramă din Niucivang aduce vestea senzațională, *că cavaleria japoneză a luat Liao-yangul, cartierul general al lui Kuropatkin*.

Ocuparea Liao-yangului.

Niucivang, la 22 Iunie. (Reuter). Se vestește, că cavaleria japoneză a atacat Sâmbătă noaptea Liao-yangul. *Un misiionar a primit știrea dela un indigen, că la 20 lupta încăa ținut, ear la 21 Liaoyangul a căzut*.

Londra 22 Iunie. Conform unei telegrame din Niucivang Japonezii după o luptă exasperată au cuprins Liao-yangul.

Londra, 22 Iunie. Vestea din Niucivang despre luarea Liao-yangului aici nu află peste tot crezământ, dar se confirmă, că nu departe de Kaitșu Rușii au fost din nou bătuti. *Lupta a început Duminică la sud-est de Kaitșu pe un teritor de 9 mile, sfârșind-se cu retragerea Rușilor, cari au lăsat pe câmpul de luptă 1200 morți*.

Stackelberg de nou bătut.

Londra, 23 Iunie. Din Petersburg se anunță: Generalul rus Stackelberg în urma retragerii sale neîndemânatică a fost atacat din no de Japonezi, a căror artilerie îndreptând asupra lor un atac combinat *Rușii au pierdut 5000 de oameni*. Spionii chinezi au redat Japonezilor mișcările de retragere ale Rușilor.

Port-Arthur.

Londra, 22 Iunie n. O telegramă din Tși-fu anunță, că Rușii voesc cu o încordare extremă să rupă blocada din jurul portului, *însă greutățile sunt enorme, căci încruciașatori mari mari nu pot eși din port*. Garnisoana din fort este amărîta și deprimată. Oficerii sunt gata să apere fortăreața până la cel din urmă.

Condițiunile de pace.

Berlin, 22 Iunie n. Ziarului *„Tägliche Rundschau“* i-se telegrafează din Tokio.

În întreaga Japonie se ia ca sigur, că Port-Arthurul în curând va cădea și că în urma asta răsboiul va fi terminat.

Diplomația japoneză din Tokio de pe acum voește să pregătească opiniunea publică pentru încheierea păcii. Asta dovedește și faptul, că în ziarele japoneze apar necontentit declarațiunile din partea bărbaților de stat de valoare japonezi asupra condițiunilor de pace. Zilele trecute a apărut prin ziarele japoneze și interviewul cu ministrul president contele *Kazura*, care între altele a zis, că Japonia va surprinde lumea la încheierea păcii cu moderațiunea ei, ca și în răsboi cu învingerile. Japonia va fi cu considerare la interesele puterilor comerciale dar pe de altă parte își va asigura poziția sa în Korea și Mandjuria, ca pe viitor să nu se mai întimple controverzii de acestea.

În răsboiele ce urmară după aceasta nu mai era așa. Gloria i'a îmbetat, dorul lui de-a cuceri nu mai cunoștea margini. Sub pretextul că guvernul Portugaliei lasă să intre în porturile ei corăbiile de comerț engleze, trimise sub comanda generalului Junot în Portugalia o armată, care alungă de pe tronul-i casa domnitoare și ocupă țeara.

Și mai puțin i-se poate scuza purtarea sa față de Spania. Aci nici n'a putut măcar să găsească pretext pentru atacare. Suveranul spaniol trăia deja de mulți ani în pace cu Franța, și i-a fost încă și aliat. Se poate că la 'nceput, când Napoleon ocupa cu oștirile sale Spania, nici n'a voit să facă altceva, decât să se asigure despre fidelitatea acestui aliat și de altfel slab de înger și șovaitor. Dar când văzuse scandalurile ce se petreceau la această curte coruptă și observă disprețul, cu care se purta poporul către întreaga dinastie, crezu că folosindu-se de ocazie îi va fi ușor a cuceri țeara și a despoia de tron pe ultima odraslă a Bourbonilor.

Bătrânul rege și fiul său, moștenitorul de tron, se certau deja de mult timp între sine și fie-care dintre ei își dădea silința să facă intrigă împotriva celuilalt la Napoleon. Fiul arunca cele mai grave acuze asupra tatălui, dar mai ales asupra mamei sale. O răscoală a populației îi dădu lui puterea de stat și el sili pe bătrânul rege să abzică.

Trad. după Aldor de: *Mircea*.

(Va urma).

Din străinătate.

Parlamentarismul în Rusia. Săptămâna trecută a străbătut prin presa europeană vestea senzațională, că țarul are de cuget să introducă un fel de parlamentarism în Rusia. Acum vestea asta își face cale de nou prin presă în forma următoare mai concretă: Ziarul *Osvobosdenie* i-se anunță, că generalul Kireiev a înaintat țarului o scrisoare volantă, în care autorul recomandă convocarea reprezentanței naționale (zemski sobor) și acordarea unei constituțiuni după modelul țărilor din Apus. Cum se vestește, țarul a chemat la sine pe general, zicându-i următoarele: «Am citit scrierea volantă a D-Tale, am meditat și voi medita încă asupra convocării reprezentațiunii naționale».

Anglia, Rusia și Tibetul. Incercările Englezilor de a trata direct cu guvernul tibetan n'au izbutit, astfel că corpul lor de expediție se va îndrepta asupra Lhassei, capitala Tibetului. Tibetanii rezistă cu toate că Englezii au cucerit Gyantse și cu toate pierderile simțitoare ce le-au suferit în încercările lor de a împiedeca înaintarea trupelor engleze. Înaintarea Englezilor spre Lhasa va face să se lungească foarte mult linia lor din dărăt. Ea va face necesară o sporire cu atât mai însemnată a forțelor în Tibet cu cât pe de o parte ultimele ciocniri cu Tibetanii au schimbat părerile de mai înainte despre curajul și disprețul lor de moarte; iar pe de altă parte atacurile încercate de Tibetanii în timpul din urmă în contra liniei de legătură a Englezilor dovedesc că se pricep în conducerea războiului...

E de remarcat în tot cazul că dezastrele și pierderile suferite în campania de până acum n'au micșorat curajul Tibetanilor și că în bătălia din urmă dela Palla (28 Maiu) s'au luptat mai bine ca în cele anterioare. Din toate aceste rezultă că Englezii vor trebui să-și sporească mult trupele, să înainteze mai departe și să stea mai mult de cât avea intenția în această țară. Este ușor de înțeles că modificarea aceasta de plan a dat naștere la un nou schimb de vederi între Petersburg și Londra... Știrea cum-că guvernul rusesc a dat declarații satisfăcătoare în ce privește procederea Englezilor în Tibet dovedește că aceștia au repetat asigurările de mai înainte că nu merg să facă cuceriri sau să stea mai mult timp acolo. Atitudinea aceasta binevoitoare a Rusiei se explică prin succesele repezi ale Japonezilor. Acum Rușii sunt foarte rezervați, pe când înainte de începerea războiului țineau un limbaj aspru ba chiar amenințător în chestia tibetană.

Înțelegerea aceasta dintre cele două puteri nu poate fi salutată decât cu bucurie căci ea îndepărtează posibilitatea izbucnirii unui conflict între ele și poate a unui războiu universal. Chestiunea tibetană rămâne tot deschisă, ori cât Anglia ar fi în stare să îndeplinească promisiunile făcute Rusiei.

O acțiune comună contra socialiștilor în Italia. Cardinalul Svampa, în vizita ce a făcut regelui Italiei, ar fi fost însărcinat de papa a face propuneri pentru o alianță a papei cu regele contra socialiștilor. Nu se știe, dacă, în convorbirea ce s'a urmat, cardinalul n'a trecut peste marginile mandatului său.

Belgia. Alegerile provinciale în Belgia, la 5 Iunie, au eșit spre folosul liberalilor, cari au câștigat 35—40 de locuri mai ales pe seama catolicilor. La Löwen, oraș ultra, catolic, au pierdut clericaliștii, 3 locuri. Socialiștii, 3 locuri. Socialiștii au avut de asemenea câte-va succese. Însemnătatea alegătorilor e că consilierii provinciali aleg 26 de membri în senat.

Correspondență.

Câte-va reflecții la „O întimpinare“ a dlui colonel Iacobici — publicată în Nr. 101 a „Tribuner“.

Motto: După tabără mulți viteji...

Ca reprezentant, ca membru în comitetul comunității de avere din Caransebeș — ca un grănicer, care lăra a se pune în evidență a agitat mult în ținutul „graniței“ pe tema apărării drepturilor nediscutabile a făcut în multe locuri și cu rezultat să se cinstească demnitatea națională și a sbiciuit la toate ocaziile în nemijlocită apropiere indiferentismul, desbinarea între grăniceri — astfel, încât după puțină a reușit să contribuie la ajungerea unei solidarități în unele din multele comune asociate.

Aceste rezultate personale mi-au deschis ochii și m'a determinat să judec nepreocupat și fără a mă încrede în împrejurarea că sunt strănepot de al lui Traian, care ar avea dreptul să stea cu gura căscată, gustând deliciul vre-unei pensiuni grase sau a dormitării vecnice.

Și vai, bine îți priește să domiciliezi în centru, dăruit dela Dumnezeu cu toate comodi tățile. Și să-ți sorbi cu tichneală „schwartzul“, conform programei quotidiene — sau să fi cu cei de un principiu la „bere“, și la „tarock“, unde apoi să-ți mai aduci aminte și de bietul popor român, să făurești principiul de muncă românească, numai de dragul principiilor, nu însă de a le pune în praxă, muncind și jertfind...

Astfel să mi-se ierte, dacă fără cruțare constat următoarele:

Dl Colonel Iacobici dovedește interesare față de soarta grănicerilor, — îl întreb însă, unde și când s'a scoborit la popor pentru a-l instrui în apărarea drepturilor sale?

Se crede domnia-sa pe sine jurist, ca să poată categoric și adevărat interpreta un articol de lege... ori dacă nu... are domnia sa atârși prietenii și dacă aceia sunt prietenii, consultatu-i-a la determinățiunea a interpreta pe calea publicității articolul 6: „Comunitatea“ alegătorilor fiecărui comune, respective în Caransebeș Reprezentața comunală (§ 69 Art de lege XVIII din 1871) alege cu majoritate de voturi... etc.

Cuvântul „comunitate“ este fatala greșeală a generalului Doda... „ușița“. Să fim drepti! Doda este al Istoriei și supus dreptului de a fi criticat de posteritate. Faptele lui Doda sunt mari înălțătoare... dar fără a fi ingrați putem să-ți recunoaștem aceasta greșală.

Ori bine, — dl colonel ce înțelege d-ta sub „comunitate“...? Ce înțelege dl Dr. Ionescu etc?

Ca Români trebuieți și D-Voastră să înțelegeți aceea, ce tot Românul de bine înțelege... adevărat nu litera ci spiritul articolului, nu în publicitate, ci în fapte, — de oare-ce avem Art. I și II și III, cari ne îndreptățesc la aceasta...

Dar guvernantiștii nostri... înțeleg litera — și aici este greșeala isvorită din fatalul cuvânt „comunitate“.

Căci ce poate fi „comunitatea alegătorilor“ și ce alegători? Dar am mai mare dragoste de comunitatea de avere... încât se dau pe cale ziaristică definițiunea cuvântului „comunitate“. Știm noi, că sub „comunitatea alegătorilor“ a înțeles generalul Doda numai pe cei împăduriti și noi așa trebuie să înțelegem...

Dar legea despre naționalități cum o înțelegem noi și cum o înțeleg guvernantiștii...?

Căți martiri s'au jertfit pentru reclamarea drepturilor din aceasta lege...!

Să fie „Curescu“ de vină, „membrul din comitet“?

Ei se fie? Pentru-că unii domni cari au „pricepere“ „energie“ și „desinteresare“ nu vin în nemijlocită atingere cu poporul, ci lasă

achitarea datorințelor în sarcina „primecodrenilor“ etc. D-lor se mulțumesc numai cu compromiterea acestei instituțiuni prin broșuri volante... articoli de ziare etc...

Mareșalul campestru Seracin s'a mulțumit se trimită pe un țăran Pișlea și pe alții de tagma acestuia, cari fără „pricepere“, „energie“ „desinteresare“ au luat cuvântul de repețite-ori în adunările generale, — au bruscat, au făcut arătări la guvern și — rezultatul — au dovedit că Românii sunt desbinați, invidioși și rîvnitori la posturi și titluri. În aceasta apă tulbure a pescuit guvernul... și din ciocotele mocirlei desbinării — a scos reprezentanții „venetici“.

Da! „Sublocotenentul“ e de vină — pentru-că vezi doamne e o „sărgie“ prea puțină poate înaintea d-lui colonel?... Suntem Români! Și de ne girăm de luptători ai poporului român, e blasfemie a face deosebire de titluri vremelnice.

Rușine de trei ori rușine... când i-se aruncă cuiva păcatul, că e „sublocotenent“.

La comunitatea de avere nu este „sublocotenent“, — el este președinte. Deci dacă nu de dragul lui Curescu, ca persoană — atunci de dragul aureolei, ce trebuie să aibe un președinte — ni-se impune astfel a purcede.

Insă departe-mi este gândul de a apăra pe Curescu, nici a-i „păzi oala cu carne“, pe care, după cum se observă — multe animale amintite de dl Colonel nu numai că mușcă ci și latră...

În fine, ca să nu se creadă, că suntem îndatorați a reflecta la ori-ce fleacuri, amintim, că nu mai reagăm la bruscări insinuări, calumniări, batjocuri lansate orbi et urbi, ci cu toată dragostea și respectul, ce trebuie să-l avem unii față de alții — invităm pe tot Românul de bine la împlinirea datorințelor, dar numai acolo unde trebuie. Am zis! Pentru ultima dată!

Un membru din Comitet.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 24 Iunie 1904.

— **Recoltă mănoasă.** Incepând de Luni, abeaeri s'au terminat esamenele de calificățiune învețătorească la institutul nostru pedagogic. S'au prezentat 74 candidați dintre cari 62 au obținut diploma de învețători. Va să zică, școala română s'a îmbogățit cu 62 învețători. Un rezultat extraordinar, atât în numărul cel mare al elevilor, cât mai ales în procentul succesului. Se știe că 33% este procentul suficient al unui examen, și aici câte sunt? Prin urmare rezultatul cel mai bun, o recoltă extraordinară de mănoasă. Felicităm corpul profesoral!

— **Călătoria de nord a împăratului Wilhelm** Din Berlin se telegrafează, că împăratul Wilhelm va face la începutul lunii viitoare o călătorie din Svinemunde la Nord. După-ce se va reîntoarce din această călătorie va călători împreună cu întreaga familie la Vilhelmshöhe unde va petrece timp mai îndelungat.

— **Sculptor român.** Ni-se scrie: La expoziția internațională de pictură și sculptură care s'a deschis anul acesta la 1 Iunie în München, a espus și sculptorul nostru român bănățean Alex. Liuba, un bust în marmoră care a fost foarte mult apreciat de vizitatorii acestei expoziții. Ziarul maghiar „Pesti Hirnap“ îi aduce de asemenea laude numindul măiestru dester. Întrând în relațiuni cu acest sculptor i-am vizitat atelierul, acolo am găsit bustul marelui Șaguna, care după părerea mea este cât se poate de bine reușit. Ar fi de dorit ca românii ardeleni pe viitor să nu se mai adreseze la străini cari ne produc lucrări proaste și cu totul lipsite de artă și scumpe și să lase în părăsire un sculptor român excelent ca dl Liuba.

Să încetăm odată cu străinii și să ne adresăm artiștilor nostri români.

Petrecere populară-Gutenberg. Reuniunea culegătorilor de litere din Arad, ne anunță că în 14 August (în cas de timp nefavorabil 20 Aug.) va arangea o mare Petrecere populară, pe întreg teritoriul Pădurii, la care vor colabora mai multe orchestre. Programul petrecerii se

va publica mai târziu prin plăcate și ziare. Reuniunea invită cu respect întreg publicul din Arad la serbare. Venitul curat se va destina în parte, sanatoriului culegătorilor tuberculoși, în parte pentru argumentarea bibliotecii lor proprii.

— **Em. Măglaș deținut.** »Temesvarer Zeitung« scrie: Nainte cu câte-va zile am vestit, că redactorul ziarului românesc săptămânal din loc »Controla«, Emanuil Măglaș este curentat din partea tribunalului regesc din Timișoara din cauză că la pertractarea procesului de calumniare intentat de către vicarul rom. din Oradea-Mare V. Mangra și de către directorul de teologie din Arad Roman Ciorogar nu s'a prezentat. Măglaș într'aceea, cum s'a vestit deja, a trimis din Lipova un atestat medical tribunalului din loc, prin care a voit să-și scuze absența sa dela pertractare. In acelaș timp tribunalul a cercat autoritățile poliționale din loc, ca la cas, că Măglaș s'ar arăta de nou (auftauchen) în Timișoara să fie condus la poliție pentru a se constata aci prin medicul tribunalului, dacă morbul lui Măglaș este de așa natură, care de fapt l-a împedecat de a se presenta la pertractare.

Eri Măglaș a fost oruat în Timișoara *car după amiază la locuința lui strada Petöfi 6, din partea comisarului polițenesc Iuliu Rédei a fost deținut.* Medicul de tribunal Dr. Enric Szigeti a vizitat fundamental pe Măglaș constatând, că morbul acestuia de fel nu este de atare natură, care să-l fi putut împedeca de a se presenta la pertractare. *Măglaș rămâne deocamdată deținut.*

— † **Traian Muntean.** Primim întristătoarea veste, că un tânăr învățator, abea împlinind 33 ani, din comuna Dorgoș (protop. Lipovei) Traian Muntean, a încetat din viață, lăsând în doliu profund pe tinera-i soție și o mică orfană, un tată nemângâiat și o mulțime de rudeni și cunoscuți; și o întreagă comună, într'o neștearsă și duioasă amintire. Căci Muntean era un învățator bun, român verde, inimă caldă și mai presus de toate un om de omnie. Școala română și satul său au îndurat o adevărată pierdere. Abea 13 ani a muncit regretatul în spinoasa carieră a dascălii, dar în timpul acesta s'a fixat ca și un gând de recunoștință în conștiința generațiilor, răsărite din sămânța minții sale deștepte și a sufletului său luminat.

În 20 c. a fost dus la groapă, petrecut de al săi, rude, cunoscuți, colegi, școlari, popor. Zece preoți au săvârșit prohodul, într'o înălțătoare jale.

Părintele George Bota din Dorgoș și învățatorul coleg Vasile Bogoi din Belotinț, în cuvinte alese și pătrunzătoare au interpretat jalea tuturor, generalisând covârșitor durerea, ce se vârsa în lacrimi, isvorite din căți ochi erau de față. S'a lăsat pe urmă cosciugul în mormântul proaspăt, lăcașul prea timpuriu al unei vieți în tot chipul prețioase.

Fie-l țărina ușoară.

— **Liturgia lui Ioan Gură de Aur: invitație la prenumerațiune.** Dl. Iuliu Birou, învățator și dirigent de cor în Tievaniul-mare (u. p. Cacova, com. Caraș-Severin), a pus pe note liturgia sf.-lui Ioan Gură de Aur după motivele celor opt glasuri bisericești, ce se cântă în Bănat, și a armonisat-o pentru coruri de 2, 3 și 4 voci egale și de 4 voci micste, întocmind prin aceasta 4 liturghi, pentru cele 4 feluri de coruri vocale. Liturghiile sunt gata și în curând se vor pune sub tipar. Pentru a se orienta asupra esemplarelor de imprimat, Dl Birou invită la prenumerațiune pe d-nii preoți, învățatori și conducători de coruri, precum și pe toți iubitorii de cântare corală. Prețul liturghiilor e următorul: liturgia pentru cor de 4 voci micste costă câte 5 cor. exemplarul; liturgia pentru cor de 3 voci egale costă 4 cor., iar liturgia pe 2 voci egale costă 1 coroană. Bani de prenumerațiune se vor trimite la adresa dlui Iuliu Birou numai după apariția liturghiilor. Prenumeranții să se adreseze prin o carte postală la compositor, indicând a-

dresa precisă, liturgia ce prenumără și numărul esemplarelor. Liturghiile se vor pune sub presă îndată ce va fi asigurată jumătate din spesele avute.

— **Unsprezece ceasuri în gura morții.** Într'o grozavă stare, în sensul adevărat al cuvântului, în gura morții, a petrecut unsprezece ceasuri Ioan Papp din Cavașd. Împreună cu alți doi inși, curăteau o fântână. Papp a intrat până în fundul ei. Păreții fântanei erau de lemn și dinsul voia să scoată lemnul putrezit. Pe când scoțeau putregaiurile, a început să se prăbușească păreții. Cel doi au mai avut atâta timp s'ajungă afară, dar asupra lui Papp, s'a astupat întreaga fântână. Țipete grozave răsuna surd din fundul fântanei, dar cei de față nu puteau nimic ajuta. Sbierturile s'auzeau tot mai încet și mai încet și dela o vreme au încetat. Autoritatea a ieșit cu geandarmierie la fața locului și-au început să desfundă fântâna. După 11 ore de muncă, au ajuns în fundul fântânii la Papp și care nu le-a fost mirarea când scoțându-l afară, l-au aflat numai amețit și nu mort. Scândurile răsturnate au oprit adevărat pământul peste capul lui și Papp într'o apă de 1,5 metru, pitalat, a petrecut cele 11 ore de groază.

— **Arsă de viu.** Tinera nevastă Maria Bădulea, în etate deabia de 18 ani, soția lui Petru Murgu, fiind Sâmbăta trecută singură acasă, după amiază, a făcut foc pe vatră în cuină, ca să-și scalde fetița de un an. După-ce a scaldat fetița și a început s'o înfașie, din nebagare de seamă, i-s'a apris poalele. Lăsa iute fetița la o parte și încercă a și-le stinge, dar neisbutind, a ieșit afară în drum strigând după ajutor. Într'aceea focul ajutat de vânt, i-a cuprins întreg corpul și a început a arde, ca o căpiță de lân. Zădărnice a fost tot ajutorul dat, căci sârmana, a ars toată, și a treia zi a murit în chinurile cele mai grozave.

— **Inmormântarea lui Bobricov.** Se depeșează din Petersburg că inmormântarea lui Bobrikov guvernorul omorit al Finlandei, a avut loc eri după amiază. Era de față și Țarul cu moștenitorul și marele duce.

— **Student înebunit.** Din Pojon se telegrafează, că octavanul dela școalele reale de acolo Ioan Redl în fața examenului de maturitate a înnebunit. Se ia cu siguranță ca motiv al alienațiunii, teama de maturitate.

— **Atașat militar înșelător.** Cu două săptămâni mai înainte s'a întâmplat, că atașatul militar din Svițera, Dr. Ioan Bringolf și-a luat concediu afirmative pentru a se cununa în Zürich cu mireasa sa, nepoata unui fabricant avut. După-ce l-a expirat concediul, a cerut prelungirea concediului și nu s'a mai reîntors la oficiul său la Viena. Azi se telegrafează din Berna, că senatul federal a ordonat curentarea atașatului fugar, *deoare-ce în Viena a comis mai multe înșelăciuni și falsificări de cambii.* Bringolf este originar dintr'o familie distinsă din Staffhausen.

— **Mare foc în Fiume.** În portul din Fiume cum se vestește de acolo, s'a iscat eri noapte la 2 ore un foc mare, care a nimicuit mai multe magazine de produse. Dauna este evaluată aproximativ la 300.000 cor. Incendiul a amenințat serios vaporul Adriei Jókay, ce staționa în port, precum și magazinele vecine, dar după o încordare colosală focul a putut fi localizat. La fața locului au venit: guvernorul, podesta (primarul), și s'a strins popor imens. Mărfurile au fost asigurate. O telegramă recentă afirmă, că dauna totală se urcă la 500.000 cor. Causa focului este necunoscută.

— **Haina de cununie a reginei Draga.** Din Belgrad se telegrafează, că haina de mătăasă albă, în care s'a cununat regina Draga, și care a fost dusă de Velitskovics încă de timpuriu în străinătate, a fost vândută unei societăți panoptice, care o va arăta pentru bani. Această haină a fost cumpărată de societatea engleză pentru 80.000 franci.

— **Căsătoria profesorului Meissner.** Eri s'a cununat profesorul de universitate din Göttinga Dr. Rudolf Meissner cu d-șoara Loole Vischer, nepoata celebrului estetician Friederic Teodor Vischer. Cum este știut, cununia avea să se facă nainte cu câte-va săptămâni, dar mirele a fugit din naintea cununii, călătorind subit din Göttinga.

— **Mișcare împotriva pălărilor.** În Engiltera s'a început o mișcare împotriva pălărilor bărbaților, cum s'a făcut mai de mult împotriva corsetelor femești. »Societățile de cultură fizică« au început »cruciata« în Leeds. Chiar și la

Londra modă: aceea de a merge cu capul gol, pare a face progrese, zice »Daily Mail«. Comișii din capitală găsesc că e economic și interesant să se dispenseze de pălărie.

»In toate zilele, pe la ceasurile cinci sau șase, se pot vedea »reformatori« întorcându-se acasă cu capul gol, de-alungul Tamisei.

Nu se știe încă succesul pe care-l va avea această mișcare împotriva pălărilor, — este sigur însă că ea există.

— **Conjurațiune contra vieții Șahului persic.** Ziarul *Frankfurter Zeitung* în numărul său de azi dimineață publică o telegramă interesantă din Constantinopole, din care reese, că în contra Șahului Persiei se plănua o conjurațiune. Zilele astea a sosit adică la Constantinopole fiul al doilea al Șahului, împreună cu fratele Șahului, prințul Mohamed Riza Mirza, cari sunt acuzați, că au plănit un complot în contra Șahului, la care complot au luat parte mai mulți funcționari de curte. Cel doi prinți, ca să scape de moarte sigură, care îi aștepta, dacă puteau fi deținuți, s'au insinuat în Constantinopole sub nume fals, unde au sosit fără nici un crucer și lihnii de soame. Poliția turcească descoperind pe cei doi prinți, a avisat legațiunea persă, care a urgentat la Yildiz-Kiosc extradarea lor. Cum însă între ambele țări nu este convențiune de extradare, este foarte problematic, dacă Poarta va extrada pe cei doi prinți persiani, cari au de cuget să între în serviciu militar în armata turcă.

— **Nou atentat în contra ministrului președinte Maura.** Se anunță din Madrid: Poliția a deținut aseară un individ, care afirmativ a plănit un atentat împotriva ministrului președinte Maura al Spaniei.

— **Esamene finale.** Un bun seceriș intelectual se poate zice că a recoltat protopresbiteratul *Butenilor*.

Dintre celea 42 comune cu 49 de școli, puține de tot au fost cu esamene slabe, celelalte, și pe lângă o apreciere severă, se pot numi mulțumitoare. Examine demne de mențiune specială au fost ale învățătorilor P. Cociu din *Doceni* a d-șoarei Aurelia Popovici și *Valentii* din *Nadaș* și G. Precupaș din *Dieci*. Laudă deosebită i-se cuvine tinerei învățator Liviu Dublea din *Hodiș*, care a prestat un rezultat atât de frumos cu băieții aceștia neglijăți.

Cel mai frumos examen a fost însă fără îndoială a învățătorului Ioan Roșu dela clasele superioare ale școlii din *Buteni*. În prezența unui public numeros, examenul dat de învățătorul Roșu, a ridicat cinstea școlii române și, fără a fi un immodest, pot zice, superioritatea ei față de școala de stat din loc.

Pentru ostenele și hărnicia sa învățătorul Roșu a fost felicitat atât de inspectorul școlar cât și de mulțimea de popor ce era de față. Asemenea bun a fost și examenul d-șoarei Constanța Muntean. Rev. Domn I. Georgea și comisarul P. Vancu, în tot locul au laudat silințele, îndreptat scăderile, îmbărbătat pe cei slabi dar a și muștrat unde a observat neglijență.

Ni se comunică din *Ciclova-română*: Examenul cu elevii și elevele din *Ciclova-română* ținut la 25 Maiu st. v. în prezența protopresbiterului Oraviței, Alesandru P. Popovici, a comisarului *Țunia* a învățătorilor *Muhu* și *Lațar* și a unui public numeros, la școala învățătorului substituit Nicolae Cheiniceanu a reușit spre mulțumire generală. La școala a doua însă a învățătorului Petru Goanța examenul a fost slab, ceea-ce au constatat atât inspectorul cât și învățătorii și publicul present. Regretăm că trebuie să înregistrăm și astfel de vesti.

Din *Cuvești* (protopop. Lipovei) ni-se scrie că examenul la școala învățătorului G. Tomi s'a ținut Marți în 25 Maiu, în prezența inspectorului școlar V. Hamsea, Petru Băran învățator ca comisar consistorial apoi I. Iorgovici și I. Suciu preoți, C. Iorgovici notar, V. Momir jude și alți, fruntași din sat.

Esamenul, al douăzecilea a învățătorului Tomi în comuna *Cuvești*, a stors mulțumirea publicului present. Inspectorul și comisarul au adus laude binemeritate ambițiosului învățator.

— **Osemintele lui Mirabeau.** Se scrie din Paris: Ziarele franceze deunăzi publicau o veste interesantă, că în fine s'au

aflat mult căutatele oșeminte ale lui *Mirabeau*, aceasta măreată figură a revoluțiunii franceze. *Mirabeau* a fost înmormântat în Panteon ca *cetățean virtuos*. Însă în marea revoluțiune iute s'a schimbat însuflețirea poporului și în 1794 oșemintele lui *Mirabeau* au fost scoase din Panteon, pentru-că oamenii cu gura mare și pătați de sânge ai republicei au constituit, din scrisorile rămase după dînsul, acusa, că în taină ar fi conspirat cu dinastia. Atunci oasele revoluționarului au fost așezate în cimitirul *Sainte-Catherine*. Vremea a trecut și pelocul cimitirului *Sainte-Chatherine* s'au zidit edificiul. De câte-va decenii se tot caută sarcofagul lui *Mirabeau*. Pe locul, unde după tradiții s'ar fi înmormântat *Mirabeau* este zidită o școală și aci s'au continuat săpăturile. Nu demult au dat aci de un sicriu de plumb, despre care s'a afirmat că ar fi al lui *Mirabeau*. Acum s'a dovedit, că nu e. Oșemintele din sicriu s'a constatat că sunt ale unui băiat de 12—14 ani. Vor trebui deci mai departe căutate oșemintele lui *Mirabeau*, dacă francezii vreau să le impace.

— **Englezul filo-japon.** Scena s'a întîmplat la gara din Tokio. Pe timpul, când un tren de transport avea să plece, stăteau doi Englezi și o damă pe peron și cu strigăte însuflețite de „banzai“ salutau soldații japonezi, cari plecau la război. Când trenul s'a pus în mișcare, unul dintre cei doi Englezi a scos batista, pe care o legă de virful bastonului și astfel făcea ca și cu un steag, semn de adio soldaților, cari voioși plecaseră la vapoare pentru a fi transportați în Mandjuria. Atunci deodată un tîner japonez se apropie de Englez căruia îi zise:

— Pune jos batista! Nu este cuviincios a saluta pe soldații japonezi cu batista alba.

Englezul însă n'a venit în perplexitate ci scoțîndu-și briceagul, și-a tăiat degetul și astfel a picurat căți-va stropi pe batistă.

— Vezi, acum nu e alb steagul meu! — răspunde englezul și fălăia mai departe strigînd mereu banzai. Mulțimea a primit cu însuflețire enormă acest fel de manifestațiune frapantă a simpatiiilor Englezului filo-japonez.

— **O poezie necunoscută a lui Schiller.** Din Eisenach se telegrafează, că ziarul ce apare acolo, *Wartburger Correspondenz* publică o poezie necunoscută a marelui poet german Schiller. Poezia asta este o ghicitoră și constă din 23 versuri, care probabil sunt din anul 1803. Versurile aceste au fost descoperite într'un album vechiu al restaurațiunii din Wartburg. Poezia este scrisă și subscrisă de Schiller. Primul vers începe astfel: *Zwei Silben und du nennst ein Wort.* (Două silabe și spu un cuvînt).

— **Sărbătoritul fiu de păstor.** În America este sărbătorit cu multă căldură și multă însuflețire un fiu de păstor de 12 ani. Acest băiat a făcut ceva, ce în adevăr merită recunoștință generală, dar mai ales a acelora, pe cari îi privește mai de aproape fapta eroică a micului păstor. La 10 Iunie a fost o mare rumpere de nori în New-York. Ploaia a spălat dălma căii ferate în lungime de 20 klm. începînd la stațiunea căii ferate Harrington. Doi mici copii de păstor, James Grillet și Georges Backer au fost surprinși afară la câmp de tempestă, ascunzîndu-se în tunelul de sub dălma căii ferate. Au fost însă scoși de aici de ploaia adunată în vale și astfel au părăsit tunelul. Ajunși la dălma, au observat că dălma este spălată de ploai: aproape 100 metri. În momentul acestei descoperiri se apropie un tren de persoane. Atunci băiatul mai în vîrstă, James Grillet, care avea 12 ani a grăbit cu pași repezi spre tren, rupîndu-și cămeșa roșie, cu care făcea semn mașinistului, să stea pe loc, căci mare pericol este în apropiere. În urma acestei sfîrșiri desperate a băiatului, conducătorul locomotivei a oprit trenul, isbutind să-l oprească la distanță de 50 metri delo locul dălmei stricate. Pe tren erau 852 călători.

Astfel băiatul a scăpat dela o nenorocire nu numai un număr mare de vieți, ci a mîntuit dela perire și considerabile averi. În scopul premierii curajosului și perseverentului băiat se va întreprinde o colecție națională.

— **Antologie pentru Basarabeni.** Dl. G. Madan, autorul unei colecții de cîntece populare basarabene, a tipărit, cu litere cirile (caractere rusești), o antologie de poezii din poezii români de frunte (*Alexandri, Eminescu, Hajdău, Coșbuc, Vlahuță, etc.*) cu scopul de a le răspîndi printre frații noștri din Rusia. Încercarea e laudabilă; bucățile sunt binișor alese și credem că se va găsi și cine să le citească.

— **Statistică despre avocați.** Numărul avocaților înscrisi în 1902 a crescut dela 4880 la 4922; dintre aceștia 21 sunt suspendați dela exercicierea funcțiunii. Pentru luarea în lista candidaților de avocați au sosit 1136 de rugări, cu 60 mai mult decît în 1901 și de tot au fost 2789 candidați pe la avocați. Că necazuri destule dau camerelor avocațiale, dovedește împrejurarea că în 1902, 14,576 de discipline erau în curs. S'au rezolvit 2525 discipline și s'au aflat vinovați 146. Dintr'aceștia 64 au fost pedepsiți prin amoniții, 54 cu amende, 23 cu suspendare provisoră, iar 4 au fost suspendați de tot. Mai rămân și așa destui!

— **Experiențele interesante ale unui medic** Dr. D. Licht din Viena a examinat *fluidul Elsa al lui Feller* în cazuri de morburii de podagră și junghiuri de diferite soiuri cum mărturisește în revista: *Medic chirurg.* *Centralblatt*, și a aflat, că acest fluid Elsa are efect grabnic și ușurează durerile, constantă totodată că folosința îndelungată a acestui fluid nu cauzează nici un efect rău, din contră bolnavii îi cer mereu cu insistență și îi laudă eficacitatea lui. Fluidul Elsa lucră cu efect excelent vindecător contra celor mai diferite morburii, pe cum: ferbințeli, influența, podagra, junghiuri, dureri de șele, dureri de cap de dinți și de stomac, dureri de ochi, vederea ochilor slăbită, lipsa de apetit, răni provenite din arsuri și degerături, nervozitate, tuse, asudare de noapte, paralizie de mîna și picioare, și alte morburii numeroase 12 sticle mici ori 6 sticle duple trimite francat pentru 5 coroane singurul preparator *Eugen V. Feller* farmacist de curte (*Stubica*) Centrale Nr. 81 (com. Zagreb). Să ne păzim de preparate false, fără valoare cari poartă aceeași etichetă.

CONVOCARE.

Reuniunea învățătorilor rom. gr.-ort. din protopopiatul Hălmașului își va ține ședința proximă în comuna Gurahonț la 27 Iunie (10 Iulie) a. c. pe lângă următorul

PROGRAM:

1. După celebrarea sf. liturgii, chemarea Duhului sfânt.
2. Constatarea membrilor prezenți.
3. Cuvînt de deschidere.
4. Decisiuni asupra rescriptului emanat de comitetul central Nr. 20/904.
5. Citirea eventualelor disertațiuni.
6. Incasarea taxelor curente și restante.
7. Propuneri și interpelări.
8. Fixarea proximei ședințe.
9. Încheiere.

Hălmașiu, la 5/18 Iunie 1904.

Mihail Vidu,
președinte.

Ilie Cristea,
notarul desp.

Petreceri.

Invitare la *Petrecerea de casă* împreună cu cântări, declamațiuni, poezii humoristice, joc etc. ce se va aranja Sâmbătă, la 25 Iunie n. 1904 în pavilionul de vară din grădina „Hermann“. Venitul curat e destinat scopurilor de binefacere, urmărute de Reuniune. Din ședința comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“, ținută la 16 Iunie st. n. 1904. Victor Tordășianu. president. Ioan Apolzan, notar. Începutul la 8 ore seara. Prețul intrării: de persoană 1 cor., de familie 2 cor. 40 bani. Suprasolviri benevole. se primesc cu mulțămîntă și se vor cuita pe cale ziaristică.

Dări de seamă și mulțumite publice.

Cu ocaziunea petrecerii *teatrale-musicale* aranjată de sodalii industriași rom. gr.-or din Lipova, — prin dl. Iuliu Putici Inv. în scopul augmentării fondului pentru *îngrădirea sfintei Cruce din piața dinaintea școlii rom.* — a încurs seara la casă. Cor. 134.20 Subscrisul a vindut bilete în suma de 72.20 cor. De tot a intrat Cor. 206.40 Speșele au fost: Cor. 127.66 Rămîne deci venit curat 78 Cor. 74 fil.

Aceasta sumă se adauge la Capitalul fondului amintit și așa acel fond consta din Cor. 266.74. Suprasolviri am primit dela următorii:

Dl. dr. Constantin Mișici adv. 10 cor.

Dl. A. Marta adv. 4 cor. 40 fil., G. Savici, G. Popescu câte 3 cor. I. Cimporeiu preot C. Pincu, Ioan Cica Monoroștia, N. Goldiș, Berzova, câte 2 cor., Petru Giuchil și vîd M. Mircu, câte 1 cor. 40 fil. T. Muntean, Kelmak 1 cor, 20 fil. M. Bocșa, și I. Fogaraș câte 1 cor. Dr. Cioban și I. Volkmanu câte 80 fil. R. Bichicean, T. Gherba V. Ghilescu, L. Obradovschi, vîd. Papp. N. Hăduc. R. Ciorogari. N. Socaci, I. Chisan, I. Vuia, D. Rafila, Iancovici și I. Franck câte 40 fil. N. N. 20 fil.

În numele comitetului aranjator, primească marinimoșii suprasolvenți profunde mulțumite.

Lipova, 16 Iunie 1904 n.

Iuliu Onu.

Cu ocaziunea petrecerii aranjate la 23 Maiu st. v. a. c. în favorul „fondului meseriașilor români din Brad“ au binevoit a contribui următorii:

1. Petru Cioflica, Nic. Luca, Ilie Zerna, Sim. Bradean, Nic. German, Petru Florinca, Lendvay András, Avisalon Feier, Filip Trica, Aron George, Pavel Pop, Lazar Mihet, Nic. Borza, Nic. Feier, Vasile Crucin, Nic. Pora-Petrescu, Ioan Furdul, Anton Filip, Irimie Popa, Crist Petru, Nic. Costea, George Popa, Hosszu Ferencz, Nicolae Timbus, Majorovics Mór, Schleisinger Jacob, Sabin Jula, Nic. Bogdan, Ioan Săbău — toți Maistri — fie-care câte 2 coroane.

2. Banciu Teodor, George Costina, Lazar Copos, Petru Crucin, Dumitru Luciu, Knaisel Robert, Ioan Luca, Bagoly Béla, Dávid Béla, Mihail Vigh, Anton Giurgiu, Lorich Fülöp, Szatmáry N., Grund Artur Ress József, Grössel Ede, Aurel Mitrofan, Dudas Lipóth, N. Zádory, N. Engel, Nic. Petroviciu, Doda Ioan și N. N. — măestri, câte 1 coroană.

3. Feier Aron, proprietar; Ilie Ometa, Pratszer József, Knobloch József, — câte 3 cor.; Vasile R. Dam'ian proprietar, Petru Rimbas preot, Vasile Boneu prof., Kugel Miksa, Dávid Aladár, Návradi Hugó, D-na Rîpp, Damian Adam cont. — fie-care câte 2 coroane.

4. Dr. Ioan Papp adv., 10 cor.; Ioan German, 4 coroane; Victoria Laszló, Nic. Paucz, Bogdan Ioan, Markovics Armin, George Jula inv., Lisi Bota, Dordea Ioan, Aron Roman preot, Andron Bogdan preot, Vîd. Maria Ioan și Dr. Tiberiu Tisu medic, — fie-care câte 1 coroană.

Suma intratelor a fost: 134 cor.

Suma speșelor împreună cu speșele stindardului făcut pe sama meșeriașilor a fost: 95 cor. 92 filleri.

Venitul curat, este: 38 cor. 08 filleri.

P. T. Contribuenților li-se exprimă profundă mulțămîntă.

Brad, (Zarand) la 28 Maiu 1904.

Vasile Boneu,
președinte.
Ilie Zerna.

Ioan German,
cassier.
Petru Cioflica.

POȘTA REDACȚIEI.

Mat multora. Prim redactorul nostru este de 3 săptămîni în concediu, pentru restaurarea sănătății sale „Abon Nr. 1337“. Vom publica și noi mai târziu care e linia cea mai acomodată pentru Putna, bilete tur-retur pîn'aci nu știm, să se poată căpăta.

I. Stanca, Am predat manuscrisul, confratelui S., fiind de interes pur pedagogic.

I. Si-u. Ai stricat pînă la neputință de ală mai cunoaște, câte-va bine cunoscute poezii populare. Nu se pot publica.

ECONOMIE.

Arad, 24 Iunie.

CUVĂNTAREA

care a deschis Emanni Unguriana adunarea generală a despărțământului Timișoara al Asociației, ținută la 12 Iunie 1904 în Ghiroc.

Onorată adunare generală!

Când ne adunăm în adunarea generală a despărțământului Timișoara al Asociației pentru literatura română și cultura poporului român, totdeauna ni-se impune datorința a arunca o privire asupra stării culturale și economice a poporului român de pe teritoriul acestui despărțământ, spre scopul, că dacă aflăm scăderi, să erudăm și să arătăm calea și mijloacele potrivite pentru vindicarea scăderilor.

Activitatea economică fiind una dintre pe-trile fundamentale, pe care se razimă existența unui popor, ne vom ocupa astădată cu o parte a activității economice a poporului român de pe teritoriul acestui despărțământ, ca să-i punem na-ntea ochilor o icoană clară a stării sale, ca să se vadă și să se cunoască pe sine însuși.

Activitatea economică se împarte în trei ca-tegorii principale, adică în agronomie sau culti-varea pământului, industrie și comerț.

Despre starea agricolă am vorbit în a-dunarea generală a anului trecut, acum mă voi ocupa cu starea industrială și comercială a Ro-mânilor de pe teritoriul despărțământului nostru.

Despre industria mare, adică despre industria de fabrică, nu putem vorbi, pentru-că acest ram a activității economice lipsește cu totul la popo-rul nostru; pe întreg teritoriul despărțământului numai un român are o moară cu vapor, carea macină bucate sau cereale pe câștig; Românii de pe teritoriul despărțământului nostru se ocupă în număr mic numai cu meseria sau măiestria, la care numai munca omului e factorul, care pre-lucră sau străformează materialul și aduce câștig.

Pe teritoriul despărțământului nostru tot așa de puțin putem vorbi despre comerțul mare, pentru-că între Români, negustori mari nu se află; sunt negustori mici, dar și aceștia în număr mic, poartă negustoria între margini tare restrinse, au numai câte o prăvălie mică; anii dintre ag-ro-nomiilor mai deștepti se ocupă și cu speculatul sau pilăritul de vite și de bucate sau cereale.

Industria de casă în măsură mai mare a-flăm numai în 2 comune și adică într'una plu-gari, când nu sunt ocupați cu lucru de câmp, fac coșari de nuiete, iar în alta fac furci de lemn și duc marfa sau negoțul lor la țiguri.

E lucru cunoscut năntea oamenilor mai deștepti, că meseria și negustoria sunt tot așa de puternice izvoare de venit, din care se produce bunăstarea materială a poporului, ca și lucrarea pământului, ba chiar e dovedit, că popoare, cari se ocupă în grad mare cu industrie și comerț, sunt mai bogate și mai puternice, decât acelea cari se ocupă numai cu lucrarea pământului, deci putem zice, că în mare parte serăcia la poporu nostru din despărțământul Timișoara. (Și în alte părți este tot așa. Nota Redacției), vine și de acolo, că de tot puțin se ocupă cu măiestria și ne-gustoria; cine vooște despre aceasta să se con-vingă, meargă numai la țiguri de țară din părțile noastre și va vedea, că Românii afară de vite cornute, puțin porci și puține oi, altă marfă nu aduc la țig; (prăsierea cailor au neglijat-o, cal mai frumoși se ved la Românii din Ghilad, Jebel, Șag, Hodoni și Secușigi) se ved în țiguri puțin moși cu ciubere, vr'o câți-va olari din Lipova, vr'o câți-va țerani români cu furci de lemn, cu leuci și loitre, vr'o câți-va cizmași și cojocari; pe când din alte neamuri, mai cu seamă Nemți, aduc cal frumoși, dinși sunt dogari, rotari, pâlă-rieri, tinichieri, căldărari, frânari, ștregari, mă-sari, orologeri, turtari, croitori, căbăniceri, pe-rieri, inundează țigurile cu marfa lor și fac câș-tig; tot așa și negustorii sunt numai de alte nea-muri. Dacă țeranul român are lipsă de ciur, de troacă, de sită, de coasă, fer de plug, seceră, frâne, hamuri, ștreguri, masă, scaune, pat, do-laf, orologiu, căldare, icoană, oglindă, adică tot de ce are lipsă în casă și la economie, cumpără dela meserieși și negustori de neamuri străine.

Ca să avem o icoană despre măsura, în care se ocupă românii de pe teritoriul acestui despărțământ cu meseria și cu comerțul, am a-dunat date din comunele locuite de români, voi

espune însă aici numai celea din satele mai în-semnate din fiecare cerc al despărțământului.

În Timișoara dintre români nu se află nici un comerciant mare, sunt numai vr-o câți-va cu prăvălii mai modeste, unul e mai agil și se ocupă și cu diferite speculațiuni; cam așa stăm și cu măiestriile, sunt cizmași, păpucari, străitari, co-jocari, opincari, crișmari, tăbăcari, croitori, însă în număr mic, lucră cu puteri mici, și cu bani puțini; avem un săpunar și vre-o câți-va măcelari, cari poartă meseria lor într'un grad mai mare cu o sirguință mai însemnată și-au făcut și avere; năntea de vre-o 10 ani negoțul de poame și de pește era în mâinile românilor, acum a trecut în mâinile nemților și a ungarilor.

Cercul administrativ central.

În comuna Remetea-Timișană sunt 1083 de locuitori, dintre cari 961 sunt români, sunt trei fauri sau covaci, un dogar, doi rotari, un zidar; un măsar, un cizmaș, 2 bărbieri și 2 crișmari sau birtași, adică cu totul sunt 13 meserieși, dintre cari un faur și un rotar sunt români, eară 11 meserieși sunt de alte neamuri; sunt 6 negustori cu pră-vălii sau duchene deschise, între cari numai unul român, dar și acesta are ducheane de tot mic.

În Mehala sunt 6196 de locuitori, dintre cari 2284 sunt români; sunt 5 fauri, 3 rotari, 5 măsari, 2 lăcătari, un călăier sau tinicher 3 cojocari, 1 căbănicer, 4 croitori, 1 co-șier (care mătură coșurile la case), 3 mașiniști, 27 zidari, 8 bărbieri, 7 măcelari, 16 cizmași și 18 crișmari; deci la olaltă 104, — din cari 24 și adică 12 zidari, 3 bărbieri, 2 măcelari, 3 cizmași și patru crășmari sunt români, ear 80 meserieși sunt de alte neamuri. Comercianții cu duchene sunt 22, dintre cari numai 2 sunt români, eară 20 sunt de alte neamuri; sunt mai în număr în-semnat și sodali români, cari lucră la fabrice și la măiestri străini în Timișoara; din tineret sunt încă în număr însemnat la învățatură de meserii.

În Beregeu sunt 2206 de locuitori, dintre cari 1981 sunt români, în comună se află 34 mă-iestrii, dintre cari 24 sunt români; negustori sunt de tot 10 dintre cari 7 sunt români.

În Ghiroc sunt 2215 de locuitori, dintre cari 2112 sunt români; meserieși de tot sunt 33, din-tre cari 18 sunt români; în aceasta comună se ocupă românii cu implătirea de coșari de nuiete, le vând la țiguri și fac și ceva avere; negustori sunt 5, toți de alte neamuri.

În Utrin sunt 1537 de locuitori, dintre cari 1248 sunt români; cu măiestria să ocupă 12 me-serieși, dintre cari 3 sunt români, ceialalți de alte neamuri; de present sunt 5 copii români dați se învețe meseria; duchenari sunt 3, toți de alte neamuri.

În Chișoda sunt 1688 de locuitori, dintre cari 1216 sunt români; sunt 19 meserieși, dintre cari 5 români, 3 copii români sunt dați să în-vețe meseria; negustori sau duchenari sunt 4, toți de alte neamuri.

În Moșnița sunt 1180 de locuitori, dintre cari 941 sunt români; sunt 19 meserieși, dintre cari 10 sunt români; mai sunt în comună 10 lemniari sau bărdari, e ri se ocupă cu clădirea caselor de lemn; duchenari sunt 2, amândoi de alte neamuri.

În Sânt-mihaiul-român sunt 2061 de locui-tori, dintre cari 1565 sunt români; sunt 19 me-serieși, dintre cari 11 sunt români, duchenari sunt 7, dintre cari 2 sunt români.

(Va urma).

Premiile din fundațiunea Ales. și Ana Nedeleu — scrie Drapelul — s'au votat în șe-dința comitetului parochial gr.-or. din Lugoj, ținută Duminecă, și anume 1000 cor. comerciantului Vasile Mircu (Lugoj) și 1000 cor. industriașului Romul Nedeleu (Timișoara), mecanic la c. f. u.

BURSA.

Bursa de cereale și efecte.

CEREALE:

— Cursul pieții din Budapesta. —

— 23 Iunie 1904.

GRĂU.

Grâu dela Tisa	—	—	—	9.40—	9.50
" din Banat	—	—	—	8.73—	9.12
" din Bacfa	—	—	—	9.40—	—

Prețuri de încheiere oficiale:

Grâu de toamnă (Oct.) c.	—	—	—	8.99—	9.00
Săcară de toamnă (Oct.) c.	—	—	—	6.74—	6.75
Ovės de toamnă (Oct.) c.	—	—	—	6.08—	6.09
Porumb pe Iulie c.	—	—	—	5.23—	5.24
" pe August c.	—	—	—	5.36—	5.37
" pe Maiu 1905 c.	—	—	—	5.55—	5.56

Cursul pieții din Timișoara.

— 8 Iunie 1904 n.

Raportul societății Lloyd:

Grâu 75 klg.	—	—	—	—	7.90—8.—
" 76 "	—	—	—	—	8.10—8.15
" 77 "	—	—	—	—	8.20—8.25
" 78 "	—	—	—	—	8.30—8.35
Secară	—	—	—	—	6.—6.10
Orz	—	—	—	—	5.40—5.50
Ovės	—	—	—	—	5.00—5.05
Ovės ales	—	—	—	—	5.15—5.20
Porumb	—	—	—	—	5.10—5.15

ORZ.

Orz dela Tisa — — — — — 6.42—6.50

SĂCARA.

Săcară din jurul Pestei — — — — — 6.30 —

PORUMB.

Porumb — — — — — 5.25—5.30

OVES.

Ovės unguresc — — — — — 5.25—5.30

MONETE.

Aur, magh. ori austriac, bătut . . .	11.35	11.43
" " " " rotund . . .	11.27	11.33
" " " " piesă de 8 fl.	19.—	19.05
" " " " piese de 20 franci	19.—	19.05
" " " " piese de 20 marce	23.44	23.54
" " " " lire turc.	—	—

Nota de bancă germană (100 ma.) 117.32 117.62

" " " franceză (100 fr.) 95.— 95.25

" " " italiană (100 lir.) 95.02 95.32

Ruble de hârtie piese 2.53 2.54

Notă de bancă românească (100 lei) 94.30 95.08

" " " sârbească (100 den.

de argint) 92.25 93.25

Bibliografi.

A aparut:

„Luceafărul“ Nr. 9—111 Budapesta. Sumar-ul: „Familia“ de Al. Ciura, Cenușe, de Z. Bar-san, O comunicare de N. Dobrescu Zadarnic (poesie Z. B., Hoțul schiță de I. Agărbiceanu, După riguros de Simiș. Clipe dela țeară, de I. Ciocirlan, Apostolul (poesie) de Nic. Otavă, Ioan Bianu de Oct. C. T., Seminarul din Lipsca de Oct. C. T., Flori de ghiață (poesie) de Liliac, Tragedia omului (Madach VII) de Octavian Goga, Fot răzlețe de Dr. S. P., Din intermezzo de Lu-dovic Dăuș. Ilustrații: Iosif Vulcan.—Ioan Bianu. Cronică și notițe. — Cărți reviste.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Stabiliment de Hydrotherapie.

„Wällischhof.“

Stațiune de tren și poștă Brunn — Maria — Euzersdorf, 30 min. departe de Viena.

236

Arangiamet modern

(pe lângă hydrotherapie completă, bai electrice, de aer de soare, massage, electri-sare, gimnastică svedă etc).

Prețuri moderate

Cu prospecte și informațiuni mai de-tailate stă la dispoziție direcțiunea și me-dicul stabilimentului: Dr. Marius Sturza.

Editor-proprietar: George Nichin
Redactor responsabil: Ioan Băssu-Știrianu.

Coasa de oțel „Bur“ este cea mai bună pe lume

ai cărei unici liferanți pentru întregul continent și pentru America sunt

Winkler és Grauer, Kőbánya 34,

la cari e a se adresa ori ce corespondentă privitoare la coase.

Coasa de oțel „Bur“ taie admirabil!

500 coroane plătesc celui ce este în stare să ne arate o coasă de oțel „Bur“ veritabilă ca proveniență din altă fabrică.

1000 coroane plătesc celui ce ne poate arăta dintre 100 coase de oțel „Bur“ două reale.

Coasa de oțel „Bur“ numai atunci este veritabilă, dacă pe mâner poartă gravată inscripția aceasta: *W. G. Kőbánya*, iar pe latul ei este tipărită marca firmei cum arată figura asta: 190 6—20

Preț-curent ilustrat și gratuit.

Facem atent pe ori cine în interesul său propriu, de a se păzi de mârșă de imitațiune. Coasa „Bur“ satisface pretențiunii ori-cărui econom în modul cel mai perfect.

Acest favor are nel multămi coasa de oțel „Bur“ singur ascuțitului său admirabil, nici prea tare, nici prea moale. Mai ales pentru aceea este coasa „Bur“ corespunzătoare, pentru-că are simcea și gramez tare, ear ascuțitul foarte subțire. Mulți economi strică și cea mai bună coasă, prin faptul că nu știu să o bată. Asta înbă pe lângă toată nedibăcia economului este eschisă la coasa „Bur“, de oare-ce firma noastră trimite coasa bătută și probată. Pentru fie-care bucată se primește garanță, iar care nu corespunde schimbăm pentru alta înă mărțurisim din experiență, că între 1000 coase nu e nici una rea.

Prețurile coasei de oțel „Bur“

60	70	75	80	85	90	95	100	110	120 cm. lungă
1-60	2-10	2-20	2-30	2-40	2-70	2-80	2-90	3-20	3-60 Cor.

La comande de 5 bucăți suportă speșele postale; la comande de 10 bucăți fabrica nu numai că suportă speșele postale, dar dă o o coasă în dar, ear la comande de 20 bucăți, fabrica pe lângă suportarea speșelor postale și trimiterea a două coase, trimite și două tablouri frumoase din timpul războiului buru-anglez. Căteia „Bur“ la coasa de oțel „Bur“ 1 coroană. O cute „Amergeu“ bucată 30 fl. Aparat pentru batera coasei (nicovală și ciocan) 1 cor. 90 fl. *Noutate!* Tracă potrivită p. coasă păr. cu cheie cu tot 30 fl. 10 buc. 2 60 cor.

B A N I I

Pe lângă modurile de plată de mai jos, prin intervenția biroului nostru se pot căpăta împrumuturi ipotecare replăbile în anuități, pe posesiuni fonciare, case în orașe, mai departe credit personal proșilor, oficerilor, funcționarilor de stat și particulari, comersanților, industriașilor și pensionașilor pe lângă replărire în 5—20 ani, cu giranți ori fără giranți, în cel mai scurt timp și pe lângă cea mai perfectă discrețiune. Remunerăția noastră modestă numai după ajungerea scopului, decursiv va fi plătită. Documentele necesare cancelaria noastră le câștigă pe propriile ei speșe, cari speșe vor fi plătite asemenea decursiv.

A) Favorurile estra ordinare mai noi a împrumuturilor câștigate prin intervenția noastră:

1. Informațiunile sunt ieftine. 271
2. Detrageri puține.
3. Depurările se descriu anual din datorie și interesele vin socotite numai după sumele reduse și interesului și capitalului se poate depura laolaltă.
4. După întârziere motivată de plătire, amendă nu se plătește.
5. La dorință după rate vine incassatorul acasă, ori se pot plăti prin cheque postal nefrancat.

B) Favorurile extraordinare a împrumuturilor noastre cu depurare pe quartale:

1. Sunt foarte ieftine, pentru-că suma plătită la quartal se detrage imediat din datorie și debitorul totdeauna plătește după starea faptică a datoriei interesele.
2. Cvotele aduceau un venit de regulă de 8% și dividendă în urma circulațiunii uriașe se mai poate urea an de an; asemenea anual se escotentază.
3. Cvotele pe lângă abdicare prealabilă se rescumpără în suma lor totală.
4. Un astfel de împrumut se achită cel mult în 2½ ani, după care ori-ce obligământ de plată înceată.

C) Favorurile extraordinare a împrumuturilor noastre ipotecare:

Depurare de 15 ani	4-75%	După mărimea sumei împrumutate.	Depurare de 40 ani	3-15%	După mărimea sumei împrumutate.
„ „ 22 „	4-0%		„ „ 46 „	2-96%	
„ „ 30 „	3-75%		„ „ 50 „	2-85%	
„ „ 32 „	3-50%		„ „ 60 „	2-65%	
„ „ 33 „	3-30%		„ „ 65 „	2-33%	
„ „ 35 „	3-25%	„ „ 70 „	2-30%		

În plăți se cuprinde nu numai interesele și speșele de administrare ci și depurațiunea din capital.

Biuro aradan de informațiuni.

Posesori KLONDA și SZATMÁRY

ARAD, Strada Salacz Nr. 3.

Gratuit un Schnellieder și o cumpănă pentru culină

Pentru prețur nespus de echitabile trimit în toate părțile următoarele:

mărfuri de argint mexican.

- 124 15—24
- 6 cuțite de masă de argint mexican.
  - 6 linguri de masă
  - 6 furculițe
  - 12 lingurițe mici de cafea
  - 6 cuțite pentru desert
  - 6 furculițe pentru desert
  - 1 lingură de scos zamă
  - 1 lingură de scos lapte
  - 2 candelabre elegante pentru salon.
- toate din argint mexican.

46 BUCĂȚI numai 6-50 Fl.

Afară de asta ori-cine comandază dela mine primește drept cadou o cumpănă p. culină gratuit. Argintul mexican este un metal alb (și dinlăuntru) pentru a cărui calitate și durabilitate primesc garanție pe 25 ani.

Comandele să îndeplinesc contra trimiterei banilor ori și pe lângă rambursă din depositul:

Schefer D. Sándor

Budapesta.

VII, Bezeredy-utca 3 szám.

Crucea ori steaua electro-magnetică dublă.

D. R. G. M. Nr. 88,503.

Vindecă și recrează pe lângă garanță: reuma, asthma (respirația grea), insomnia, epilepsia, nervozitatea, lipsa de apetit, clorosa, durerea de dinți, migrena, impotența, influența, precum și tot felul de boale de nervi. Bolnavul cel ce nu se poate vindeca în decurs de 44 zile, îi întoarcem banii imediat. Celui ce nu îi mai ajută nimic, să încerce cu aparatul meu; căci sunt convins despre efectul sigur al aparatului meu.

Prețul unui aparat mare 6 cor.

e a se folosi la boale de nervi cronice.

Prețul unui aparat mic 4 cor.

se folosesc la boale mai ușoare.

Comandele le îndeplinește în patrie și străinătate:

Scheffer D. Sándor

Budapesta,

VIII, Bezeredy-utca 3 szám.

Pentru 5 coroane

trimit 4½ kgr. (circa 50 bucăți) de săpun de toaletă fin

bucăți alese de săpun de suc de lili, de rose, de iorgovan, de violele, de rezedă, de iasmin și de clopoțele.

Pe lângă anticipațiune ori rambursă expediază:

Scheffer D. Sándor

Budapesta,

VIII, Bezeredy-utca 3 szám.

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai bună.

Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, ear sămburii de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai de cât, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

cu ventiluri rotunde. Pentru comune foarte potrivite, de oare-ce la întrebuintarea de apă nesiposă ori murdară nu abdică serviciul. Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparare gratuită). Șurube potrivite unitare și țevi de cânepă din lăuntru căptușite cu gumi cu prețurile cele mai ieftine.

Fantani cu țevile trebuincioase în preț de fabrică.

HÖNIG OTTO

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, Kákóczy-utca 27. sz.

Stropitori de vie se primesc spre reparare.

258

Împrumuturi de bani pe amortisare

mijlocese pe lângă condițiile cele mai avantajoase, pe moșii și case în orașe cu 4, 5 și 5% și amortisare de

20, 25, 30 și 50 de ani

adeacă în camătă e socotită atât camăta cât și amortisarea din capital.

Principiul meu e îndestularea M. On. public, care vrea să facă împrumuturi ipotecare.

Împrumuturile se plătesc în bani gata, scrisorile ipotecare se plătesc cu valoarea lor nominală. Speșe prealabile nu sunt, tacsele mi le socotesc ulterior.

Pentru deslușiri mai detaiate a se adresa la

HERZOG SANDOR

220

Arad. str. Weitzer-János Nr. 15, ușa 7.